

ubit s celou rodinou. 7. února 1920 legie zajaly Kolčaka a vydaly ho bolševikům, s nimiž o den dříve s nimi uzavřely příměří. Během sibiřského tažení se posléze proslavil generál Gajda. Stal se velitelem Centrální i Severní armády.¹⁷⁾

28. října 1918 vyhlásilo Československo samostatnost a s výjimkou jednotlivců, které si Rusko připoutalo natolik, že zůstali, a těch, kteří byli rozptýleni v jednotkách jednotlivých bílých vojsk na Sibiři, se do konce roku 1920 vrátili legionáři do vlasti. Postupně se spolu se svými kolegy z Francie a Itálie stali páteří nové státní správy, armády, policie i četnictva. Jejich společným rysem bylo, že se o vznik tohoto státu zasloužili se zbraní v ruce, že byli ochotni obětovat se. Očité svědectví o bolševické revoluci je utvářelo ve snaze vybudovat nový stát demokraticky.

Sibiřská anabáze, věrnost zásadám demokracie v Masarykově duchu, protibolševictví, strach, který na okamžik sovětská vláda pocítila, když československé jednotky stály na Volze, nenávist českých komunistů v Moskvě k novému státu, o který se nezasloužili, to byly rozhodující faktory počátků sovětské podvodné činnosti proti Československu.

V roce 1919 a 1920 nebylo ještě ani zdaleka rozhodnuto o tom, jaký stát to bude. V Maďarsku rudá vláda Bély Kuna, ve Francii generální stávkou, bojovalo se v Estonsku i na jihu Ruska, k pokusu o vyhlášení sovětské republiky došlo dokonce i v Bavorsku.

Legionáři si z Ruska přinesli zvláště osobní zkušenosti s občanskou válkou a bolševismem.

Československo bylo v lednu 1919 Moskvou uznáno za samostatné, a jako nástupnickému státu Rakouska-Uherska mu ihned nastala povinnost postarat se o repatriaci svých občanů z Ruska – rakousko-uherských zajatců, kteří se nepřihlásili do legií, ale kteří dosud byli v Rusku, zajatých legionářů a zároveň ruských zajatců z českých zemí i Slovenska.

Zároveň s uznáním do Jure obdržela Praha i sovětskou protestní notu ve věci sovětských agentů zatčených v Praze.

Brzy potom se do Prahy dostavil pan Gillerson (Hillerson) jako vedoucí repatriční komise Ruského červeného kříže. Do Prahy přijel se značnými finančními prostředky*, štědře rozdělenými nejrůznějšími radikál-

* Financování bolševické revoluce je kapitola sama pro sebe, pravdou zůstává, že Lenin vzl ve svém zaplombovaném vlaku půjčku ve výši 5 000 000 dolarů ve zlatých markách a že americký občan Leon Trockij byl 27. března 1917 zatčen v kanadském Halifaxu na palubě lodi S. S. Christiani (stejně jako dalších 275 revolucionářů), protože měl u sebe neobvyklé množství peněz. Trockij byl propuštěn po zákroku amerického bankéře Paula Warburga. Jeho bratr Max Warburg byl šéfem financí císaře Viléma II. (Allen, Abram: None Dare Call It Conspiracy)

ním skupinám, které byly ochotny postavit se proti vládě mladé republiky.¹⁸⁾

Těžká hospodářská situace, válka na Slovensku, spory vedoucí až k ozbrojenému střetnutí o Těšínsko, pokus českých Němců o vyhlášení samostatného státu přinutily posléze československou vládu k radikálním opatřením. I zde sehráli svou roli legionáři, jediná organizovaná síla, o kterou se mohla vláda skutečně opřít.

Gillerson se stal postupně šéfem sovětské obchodní mise v Praze, která zastávala i diplomatickou funkci, protože Československo nemělo se sovětským Ruskem diplomatické styky. Zůstala mu i funkce v repatriční komisi Červeného kříže, a samozřejmě byl i zástupcem Kominterny a Čeky.

Gillerson nebyl na všechnu tuto práci v Praze sám. Z Ruska byli „repatriováni“ i Muna, Vodička a další.

Roku 1920 došlo k válce mezi Polskem a sovětským Ruskem, v době, kdy se Rudá armáda pod velením maršála Tuchačevského (náčelníka štábu mu dělal zvláště k tomu účelu z moskevského kriminálu propuštěný generál Brusilov), přibližovala k Varšavě, zpravodajské oddělení Rudé armády při štábu západní fronty (Smolensk) dostalo za úkol organizaci tajných operací v polském týlu. Jedním z těchto úkolů bylo zabránit dodávkám munice, zbraní a válečného materiálu pro polskou armádu. Polsko tehdy nemělo přístup k moři s výjimkou Gdyně, kde ještě nebyl přístav, a největší množství materiálu procházelo Československem.

Organizaci těchto operací byl pověřen sovětský zpravodajec Walter Krivitsky, který s dobrým legálním krytím v té době cestoval mezi Varšavou, Krakovem, Lvovem a Vídní. Podařilo se mu za pomoci prostředků sovětské vojenské zpravodajské služby zorganizovat stávku ve svobodném městě Gdaňsku, která vskutku paralyzovala výložení francouzské vojenské výzbroje pro polskou armádu.¹⁹⁾

V červenci 1920 vypukla stávka československých železničářů, kteří odmítali přepravovat zbraně pro Polsko. Mnozí tehdejší účastníci i současní historici klasifikují tehdejší stávku jako projev „proletářského internacionalismu“, což je ovšem bagatelizace. Stávku v Bohumíně zorganizoval rovněž Walter Krivitsky.²⁰⁾

Českoslovenští železničáři nebyli žádným sborem jelímánků, ve snaze zajistit hospodářský chod republiky souhlasili s omezením vlastních mezd, a stávka se týkala výhradně Bohumína. Zbraně ze Škodovky i Itálie byly, se zpožděním, do Polska dopraveny přes Medzilaborce.

V srpnu téhož roku vyhlásila Československá vláda neutralitu v polsko-sovětském sporu. Svou roli sehrál spor o Těšínsko a skutečnost, že na Sibiři dosud byla převážná většina legií, jejichž přeprava do vlasti (legie mezi tím uzavřely s bolševiky mír) by byla propolským postojem ohrožena – ale